

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar

Ja

Onze referentie

2024-0000325364

Datum

3 juni 2024

Opgesteld door

[Redacted]

Bijlage(n)

8

Aan MBZK
Van DGOBDR/BFR/BenA

nota

Kamerbrief Voortgang Actieagenda Sterk Bestuur

Aanleiding

In januari 2023 is de Actieagenda Sterk Bestuur aan het Parlement verstuurd, met daarin de inzet om te komen tot versterking van het openbaar bestuur. Daarin is toegezegd jaarlijks te rapporteren over voortgang en inzichten.

Geadviseerd besluit

- De Kamerbrief met daarin de voortgang van de actieagenda sterk bestuur te ondertekenen en deze, met bijbehorende bijlagen, aan zowel de Tweede als Eerste Kamer te verzenden.

Kern

- Met de 'Actieagenda Sterk Bestuur' uit januari 2023 is de Kamer geïnformeerd over de inzet om te werken aan een sterk bestuur. In de actieagenda is de Kamer toegezegd jaarlijks te informeren over de voortgang en opgedane inzichten. De afgelopen periode is daarom gewerkt aan een Kamerbrief met deze voortgangsinformatie. In de toelichting hieronder wordt het proces daartoe beschreven.
- In voorliggende Kamerbrief informeert u over de belangrijkste inzichten, meest relevante voortgang en de wijze waarop de actieagenda in praktijk is gebracht. Als bijlage stuurt u een rapportage aan de Kamer mee met daarin een compleet overzicht van de voortgang op de diverse acties, trajecten en instrumenten die volgen uit de actieagenda.
- Ook wordt voorgesteld de volgende bijlagen met de brief mee te sturen:
 - Tussenrapport Zicht op raads- en statenondersteuning
 - Jaarverslag projectgroep lokale rekenkamers 2023
- De actieagenda is in 2023 ook aan de Eerste Kamer verzonden, omdat daarin een motie van een EK-lid werd afgedaan, er in de EK brede interesse is in de ontwikkelrichting van het openbaar bestuur en het gebruik is om een afschrift van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen aan de EK aan te bieden. Daarmee is ook de EK toegezegd jaarlijks een voortgangsbrief van de actieagenda te ontvangen. Wij stellen u daarom voor deze set stukken ook aan de Eerste Kamer te versturen.

Toelichting

- In het stafoverleg van 13 mei jl. zijn de scope en uitgangspunten van de brief, de belangrijkste kernboodschappen voor de brief en het proces met u besproken.

Scope/uitgangspunten

- Om aan de toezegging van jaarlijks informeren te voldoen is ingezet op verzending van de voortgangsbrief in de eerste helft van 2024. Omdat het

een voortgangsbrief betreft, past het de brief in demissionaire fase te verzenden. Gekozen is om de brief in te steken aan de hand van onze analyses bij maatschappelijke opgaven, te laten zien welke rol BZK daarbij in de uitvoering van de actieagenda nu al pakt en de nog openstaande inrichtingsvraagstukken of 'spanningsvelden' binnen het openbaar bestuur te agenderen.

- Op de laatste 'Voorlichting Interbestuurlijke Verhoudingen' van de Raad van State is nog geen kabinetsreactie gegeven. Gegeven de raakvlakken met de actieagenda sterk bestuur ligt het voor de hand om deze reactie in de voortgangsbrief mee te nemen. Gelet op de fase van het demissionaire kabinet is besloten die reactie echter aan het volgend kabinet te laten. Hetzelfde geldt voor het briefadvies 'Raamwerk voor toekomstbestendige financiële verhoudingen' van de Raad voor het Openbaar Bestuur, waarnaar in de voortgangsbrief wel wordt gerefereerd, maar waarbij een reactie aan het volgende kabinet wordt gelaten.

Kernboodschappen

- Kijkend naar het openbaar bestuur wordt een tendens geconstateerd naar een meer centrale sturingsbehoefte op gedecentraliseerde taken in met name het sociaal domein, maar ook op grote opgaven in het fysieke domein.
- In het sociaal domein is sprake van een scheefgroei in het bestuurlijk-financieel arrangement op een aantal grote taken die naar gemeenten zijn gedecentraliseerd. De brief stelt dat het van belang is deze disbalans te herstellen.
- Op opgaven die de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van meerdere overheden doorsnijden, zoekt het Rijk steeds vaker naar manieren om meer regie te voeren. De brief stelt dat dit sturingsvraagstukken voor de komende periode oplevert.
- Tot slot worden geconstateerd dat steeds meer taken en opgaven op regionaal niveau worden opgepakt. Het openbaar bestuur verandert hierdoor, zonder dat we er op sturen. De brief gaat in op hoe regionale samenwerking nodig is en blijft, maar ook vraagt om visie en het maken van bewuste keuzes.
- In de voortgangsbrief wordt beschreven hoe de opgavegerichte werkwijze van de actieagenda helpt bij het bouwen van bestuurlijk-financiële arrangementen die bijdragen aan de realisatie van maatschappelijke opgaven en tegelijkertijd recht doen aan de bestuurlijke-financiële verhoudingen tussen overheden.

Proces

- Een eerste conceptversie van de voortgangsbrief is in een vroeg stadium interdepartementaal ambtelijk breed gedeeld. N.a.v. binnengekomen reacties van departementen is de brief op enkele onderdelen aangepast:
 - De passages over de casuïstiek rondom jeugd en Wmo zijn ingekort en aangepast. Zo is meer nadruk gelegd op trajecten die momenteel al lopen om de disbalans in het bestuurlijk-financieel arrangement te herstellen. Ook is in het eerste inzicht over het sociaal domein duidelijker onderscheid gemaakt wanneer het over de specifieke casuïstiek gaat en wanneer meer algemeen wordt gesproken over het herstellen van een balans in bestuurlijke-financiële arrangementen.
 - De rol van waterschappen en de stelselverantwoordelijkheid van mIenW hierop is nadrukkelijker in de stukken naar voren gebracht.
 - Op de casus van het VTH-stelsel is duidelijker naar voren gebracht dat de passage niet gaat over het huidige stelsel, maar dat vooruitkijkend bij de voorstellen (n.a.v. commissie van Aartsen) om het VTH-stelsel te versterken ook de afweging moet worden gemaakt of de aanbevelingen nog wel passen bij de (on)mogelijkheden van verlengd lokaal bestuur.

Onze referentie
2024-0000325364

Datum
3 juni 2024

- Voor wat betreft de interbestuurlijke afstemming betreft het een brief van MBZK en niet (zoals de Code IBV) een gezamenlijk stuk van BZK en de koepels. Er heeft daarom geen bestuurlijke afstemming plaatsgevonden. Ambtelijk is er op diverse wijze afstemming georganiseerd (bij wijze van een ingepland directeurenoverleg met de koepels, een regulier ambtelijk overleg en een klankbordgroep met de decentrale netwerken). Reacties vanuit de (koepels van) de medeoverheden zijn overwegend positief. Er is veel herkenning op de belangrijkste inzichten/boodschappen die in de brief worden gedeeld. Ook veel steun dat BZK op deze wijze stelselverantwoordelijkheid oppakt. De suggesties uit het directeurenoverleg met de koepels zijn in de conceptbrief verwerkt.
- In het stafoverleg van 27 mei jl. is een eerste conceptversie van de Kamerbrief met u besproken. Daarop is de brief op enkele zaken aangepast:
 - Bij het terugbrengen van een balans in een bestuurlijk-financieel arrangement is aangevuld dat ook opnieuw kan worden gekeken naar de taaktoedeling.
 - Bij de casuïstiek van Jeugdwet en Wmo is meer naar voren gebracht dat niet sturing van het Rijk geproblematiseerd wordt, maar wel het punt dat het financiële arrangement vervolgens niet herijkt is op dat bestuurlijk arrangement.
 - Waar wordt gesproken over sturingsvraagstukken op opgaven die de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van meerdere overheden doorsnijden, is minder nadruk op alleen het fysiek domein gelegd.
 - In het derde inzicht over de regio werd gesteld dat er een keuze moest worden gemaakt tussen de regio als samenwerkingsarena of de regio als bestuursniveau. In plaats van deze keuze is de lijn nu dat regionalisering vraagt om het maken van 'bewuste keuzes'. De lijn van gedwongen opschaling van gemeenten of de lijn van een vierde bestuurslaag zijn als onwenselijk geschetst. De mogelijkheden van taakdifferentiatie en het meer congruent maken van regionale indelingen zijn sterker naar voren gebracht. Ook is benadrukt dat samenwerking binnen de Wgr nog steeds onmisbaar is.
 - Tot slot is de brief ingekort en soms op taal/toon aangepast.
- Een volgende conceptversie van de Kamerbrief is met u besproken in het stafoverleg van 3 juni jl.. Naar aanleiding hiervan is de Kamerbrief nog op enkele punten aangepast:
 - In de passages over jeugd en Wmo wordt ook verwezen naar de relevante afspraken die zijn gemaakt in het BOFv.
 - Het derde inzicht over de regio is aangepast. Er is sterker benadrukt dat regionale samenwerking nodig is, ondanks dat het onvolkomenheden kent. Dit is ook opgenomen in de formulering van de dikgedrukte kernboodschap.
 - Tot slot zijn op taal/spelling nog een paar aanpassingen gedaan.
 - Bijgevoegd is een versie van de Kamerbrief waarin de wijzigingen sinds de staf van 3/6 zichtbaar zijn gemaakt, zie hiervoor bijlage 1a. Bijlagen 1b en 1c betreffen de verzendversies van de Kamerbrief voor respectievelijk de Tweede en Eerste Kamer.

Onze referentie
2024-0000325364
Datum
3 juni 2024

Communicatie

Bij de afdeling communicatie wordt deze week input aangeleverd voor een eventueel nieuwsbericht.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Onze referentie

2024-0000325364

Datum

3 juni 2024

Bijlagen

Volg-nummer	Naam	Informatie
1a	Kamerbrief Voortgang Actieagenda Sterk Bestuur (met wijzigingen zichtbaar)	Met wijzigingen bijgehouden t.o.v. Staf Bestuur 3/6
1b	Kamerbrief Voortgang Actieagenda Sterk Bestuur	Tekenversie Tweede Kamer
1c	Kamerbrief Voortgang Actieagenda Sterk Bestuur	Tekenversie Eerste Kamer
2	Bijlage bij Kamerbrief: Voortgangsrapportage actieagenda sterk bestuur	
3	Bijlage bij Kamerbrief: Jaarverslag projectgroep lokale rekenkamers 2023	
4	Bijlage bij Kamerbrief: Tussenrapport Zicht op raads- en statenondersteuning	
5	Bijlage bij nota ter achtergrond: Actieagenda Sterk Bestuur	Kamerbrief uit januari 2023
6	Bijlage bij nota ter achtergrond: Briefadvies ROB Raamwerk toekomstbestendige financiële verhoudingen	ROB advies uit februari 2024